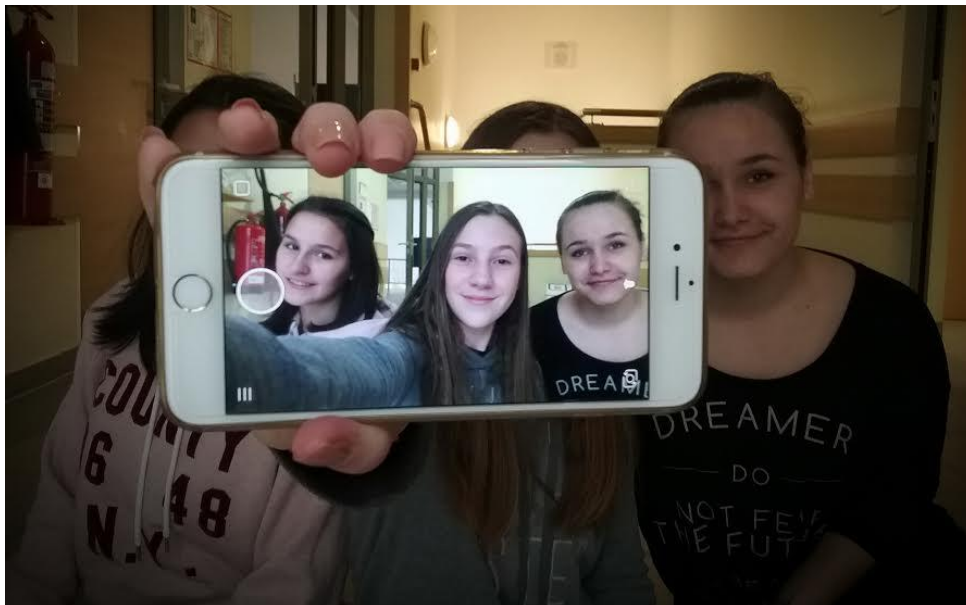

VARNOST! RES PAZIMO? NAS TO SPLOH ZANIMA?

računalništvo ali telekomunikacije (17)

raziskovalna naloga

Avtorice: Ana Čop

Meggie Kalan

Karin Pazlar

Mentorici: Andrejka Kramar, Barbara Cankar

Zabreznica, 2016

ZAHVALA

Za pomoč in usmeritve pri delu naše raziskovalne naloge se zahvaljujemo mentoricama gospe Andrejki Kramar in gospe Barbari Cankar. Brez njune pomoči zagotovo ne bi naredili tako uspešne raziskovalne naloge

Zahvaljujemo se tudi gospe Ireni Pirc, ki je naše delo jezikovno pregledala ter razrednikom Osnovne šole Žirovnice, ki so skupaj z učencem reševali anketni vprašalnik.

Zahvala gre tudi naši Osnovni šoli Žirovnica, ki nam je pri sestavi nudila veliko oporo in pomoč.

KAZALO

1. UVOD	6
2. TEORETIČNI DEL.....	6
2. 1. Tehnična varnost	6
2. 2. Komunikacija in bonton.....	6
2. 3. Zasvojenost.....	7
3. RAZISKOVALNI DEL	9
3. 1 Cilji in hipoteze raziskave.....	9
3.2 Raziskovalne metode.....	9
3.2.1 Postopek raziskave	9
3. 3 Rezultati z interpretacijo	10
4. SKLEP	19
5. LITERATURA.....	21
6. PRILOGA.....	22
6. 1 Anketni vprašalnik	22

KAZALO SLIK

Slika 1: Odgovori na vprašanje: »Ali je tvoj mobilni telefon zaščiten z antivirusnim programom?«	10
Slika 2: Odgovori na vprašanje: »Ali imaš telefon vedno pri sebi – npr. pri pouku, v kinu? »	11
Slika 3: Odgovori na vprašanje: »Kje je tvoj telefon, medtem ko spiš?«	11
Slika 4: Odgovori na vprašanje: »Za kaj največ uporabljaš svoj telefon?«	12
Slika 5: Odgovori na vprašanje: »S kom deliš svojo telefonsko številko? «	13
Slika 6: Odgovori na vprašanje: »Kako je zavarovan tvoj telefon?«	14
Slika 7: Odgovori na vprašanje: »Kateri opis zate najbolj drži?«	15
Slika 8: Odgovori na vprašanje: »Ali zate drži naslednji opis: Ko pišem SMS sporočila, pazim, da sem vljuden. Na začetku napišem kratek pozdrav in sem pozoren na to, da ne uporabljam besed, s katerimi bi užalil prejemnika sporočila.«	15
Slika 9: Odgovori na vprašanje: »Ko pišem SMS sporočilo, ... «	16
Slika 10: Odgovori na vprašanje: »Ali si lahko predstavljaš življenje brez telefona?«	17
Slika 11: Odgovori na vprašanje: »Izberi trditev, ki zate najbolj drži.«	18
Slika 12: Odgovori na vprašanje: »Ali se ti zdi, da se preveč ukvarjaš s svojim mobilnim telefonom?«	18

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prikaz odgovorov učencev 3. triletja na vprašanje: »Ali je tvoj mobilni telefon zaščiten z antivirusnim programom?«	10
Tabela 2: Prikaz odgovorov učencev 3. triletja na vprašanje: »Ali imaš telefon vedno pri sebi – npr. pri pouku, v kinu? »	10
Tabela 3: Prikaz odgovora na vprašanje: »Kje je tvoj telefon, medtem ko spiš?«	11
Tabela 4: Prikaz odgovora na vprašanje: »Za kaj največ uporabljaš svoj telefon?«	12
Tabela 5: Prikaz odgovorov na vprašanje: »S kom deliš svojo telefonsko številko? «	13
Tabela 6: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Kako je zavarovan tvoj telefon?«	13
Tabela 7: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Kateri opis zate najbolj drži?«	14
Tabela 8: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Ali zate drži naslednji opis: Ko pišem SMS sporočila, pazim, da sem vljuden. Na začetku napišem kratek pozdrav in sem pozoren na to, da ne uporabljam besed, s katerimi bi užalil prejemnika sporočila.«	15
Tabela 9: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Ko pišem SMS sporočilo, ... «	16
Tabela 10: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Ali si lahko predstavljaš življenje brez telefona?«	16
Tabela 11: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Izberi trditev, ki zate najbolj drži.«	17
Tabela 12: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Ali se ti zdi, da se preveč ukvarjaš s svojim mobilnim telefonom?«	18

POVZETEK:

Dan na dan na nas pritiskajo – starši, učitelji, mediji – z nasveti o naši varnosti na spletu. Pa res pazimo? Nas to sploh zanima? Se nam zdi to pomembno? Odločile smo se, da z raziskavo preverimo, v kolikšni meri naši sošolci dejansko upoštevajo navodila in priporočila učiteljev in staršev za varno uporabo spleta. Ker ima danes že vsak najstnik svoj pametni telefon in največkrat po spletu brska prav z njim, smo se osredotočile predvsem na uporabo mobilnih telefonov.

Pripravile smo anketo, ki so jo reševali učenci od 7. do 9. razreda naše šole. Ugotavljale smo, kako imajo učenci zaščitene svoje telefone, kje jih hranijo, kdaj jih največkrat uporabljajo, kaj z njimi počnejo in v kolikšni meri svoj telefon zaupajo vrstnikom. Povprašale smo jih tudi o njihovem odnosu do telefonov in spletnem bontonu.

Ugotovitve so bile zanimive in za nas kar pričakovane. Večina vrstnikov osnovna načela dobre in varne uporabe mobilnih telefonov pozna in se jih trudi upoštevati. Veseli nas, da si naši sošolci še vedno lahko predstavljajo svoj vsakdan brez mobilnega telefona.

Ključne besede: splet, varnost, mobilni telefon

ABSTRACT:

Day-in-day-out we are overwhelmed by tips on internet safety – from our parents, teachers and the media. But are we alarmed? Do we really pay attention? Does it even seem relevant? We have decided to research the extent our classmates actually follow the teachers' and parents' tips and suggestions on internet safety. As nowadays nearly all teenagers have their own smart phones and use them to surf the internet, we have decided to focus on the use of mobile phones.

We have prepared a survey for the students from the seventh to the ninth class of our primary school. We have tried to research how they protect their phones, where they keep them, when do the most often use them and to what extent do they trust their schoolmates with their own phones. We added some questions on their attitude to phones and phone etiquette.

The conclusions were interesting and predictable. Most teenagers in the survey are well aware of the basic rules of proper and safe use of mobile phones and try using them accordingly. We are happy to note that our classmates can still imagine a day without their mobile phone.

Key words: internet, safety, mobile phone

1. UVOD

Na spletu smo zasledile 10 naj nasvetov varne rabe mobilnih naprav. Ker nas na to dan za dnem opozarjajo naši starši in učitelji, smo pravila raziskale. Nasveti so s spletne strani SAFE.SI citirani spodaj.

1. Tudi mobilni telefon je dobro zaščititi z antivirusnim programom.
2. Tvoja številka mobilnega telefona je osebni podatek, zato ga ne objavlaj kar tako na spletu in je ne dajaj komurkoli.
3. Zaslona pametnega telefona zaklepaj z geslom ali vzorcem.
4. Pri komuniciranju prek mobilnega telefona in spleta upoštevaj bonton, bodi strpen in prijazen.
5. Ko si z nekom v družbi, se posvečaj tej osebi in ne preverjaj neprestano, kaj se dogaja na tvojem mobilnem telefonu, Facebooku ...
6. Zvonjenje telefona in/ali pogovarjanje v kinu, gledališču, med poukom, v bolnišnici, na busu ... je nedopustno.
7. Odsvetujemo ti, da preko mobilnega telefona pošiljaš svoje razgaljene slike (seksting).
8. Če nekoga slikaš in posnetek nato objaviš na spletu, ga moraš prej vprašati za dovoljenje.
9. Pazljivo z deljenjem informacij o svoji lokaciji prek mobilnega telefona!
10. Povezuj se le na zaupanja vredna in zaščitena javna brezžična omrežja (WiFi).

(Varna raba mobilnih naprav – 10 nasvetov, 2016)

2. TEORETIČNI DEL

Zgornje nasvete in naš vprašalnik smo razdelile v tri kategorije: tehnična varnost, komunikacija in zasvojenost. Vsa tri področja bomo sedaj na kratko predstavile.

2. 1. Tehnična varnost

Večina uporabnikov pametnih mobilnih telefonov je prepričanih, da njihov mobilnik za škodljive programske kode ni dojemljiv. Žal temu ni tako, saj so ti uporabnikom doslej povzročili kar precej preglavic. (Deset najboljših brezplačnih protivirusnih programov za Androide, 2011) Zato je dober antivirusni program na mobilnem telefonu nujnost. Enako velja za zaklenjenost mobilnega telefona s PIN kodo ali vzorcem. Tako v primeru izgube mobilnega telefona ali kraje le-tega drugim onemogočiš dostop do tvojih podatkov in jim preprečiš, da bi ti zagodli kakšno nevšečnost. Prav tako lahko z naloženo ustrezno programsko opremo v primeru kraje na daljavo izbrišeš določene podatke, poskrbiš, da mobilnik oddaja zvok alarma oziroma celo vohuniš in slediš svojemu mobilniku. (Programi za zaščito mobilnika, 2016)

2. 2. Komunikacija in bonton

Beseda bonton je v SSKJ-ju opredeljena kot olikano, lepo vedenje. (SSKJ, 2016) Vsi vemo, kaj to pomeni v razredu, za mizo in v gledališču. Pa poznamo pravila tudi na spletu oziroma pri uporabi svojega mobilnega telefona? »Spletna etika pomeni vzorno vedenje na internetu in tak odnos do drugih ljudi, kot ga želiš zase.« (Spletni in mobilni bonton in etika, 2016)

Nasveti so torej zelo podobni klasičnemu bontonu, o katerem nas učijo od vrtca dalje. Nasvete, objavljene na spletni strani SAFE.SI, povzemamo spodaj:

- Upoštevaj bonton, bodi strpen in prijazen. Obnašaj se tako, kot želiš, da se drugi do tebe.
- Česar ne bi rekel v živo, ne natipkaj online!
- Vsak ima pravico do zasebnosti, zato ne brskaj po telefonu, ki ni tvoj!
- Osebo, ki jo želiš fotografirati, prej vprašaj za dovoljenje.
- Ne razpošiljaj sporočil, slik, video posnetkov, ki nekomu škodijo.
- Ne peri umazanega perila na spletu (prepiranje, razčiščevanje sporov, konfliktov, nesporazumov s prijatelji, ...).
- Ko si z nekom v družbi, se posvečaj tej osebi in ne preverjaj neprestano, kaj se dogaja na tvojem mobilnem telefonu, Facebooku ...
- Zvonjenje telefona in/ali pogovarjanje v kinu, gledališču, med poukom, v bolnišnici, na avtobusu ... je nedopustno.
- Ne širi nestrpnosti in sovražnega govora na spletu!

(Spletni in mobilni bonton in etika, 2016)

2. 3. Zasvojenost

Zasvojenost z mobilnim telefonom spada med psihične zasvojenosti. V SSKJ je take vrste zasvojenost razložena tako: »Psihična zasvojenost je zasvojenost, pri kateri se zasvojenec vrača k uživanju kake snovi zaradi spomina na njen ugodni učinek.« (SSKJ, 2016)

Ne glede na vse je zasvojenost zagotovo nezdrava, saj negativno vpliva na psihično in telesno zdravje ljudi. Razlogov, zakaj moramo paziti pri količini uporabe svojega mobilnega telefona, je veliko. Eden od njih je: »da so otroci med 3. in 15. letom občutljivejši na elektromagnetna sevanja, zato je bolje, da čim manj uporabljajo mobilnike.« (Prekomerna raba mobilnih telefonov, 2016) Seveda pa to ni edini razlog. Zaradi telefonov najstniki in otroci med seboj veliko manj komunicirajo neposredno, manj časa preživijo v naravi in imajo različne zdravstvene težave, ki nakazujejo prekomerno rabo mobilnih telefonov (deformiran prst, kriva hrbtenica...)

V zvezi s tem se je pojavila prav posebna bolezen, ki jo imenujemo nomofobija. In kaj to pravzaprav je?

» Nomofobija je čustvena motnja, o kateri je stroka prvič pisala v neki britanski študiji leta 2008. Opisana je kot strah, ki se pojavi, ko greš od doma brez mobilnega telefona in se zaradi tega počutiš socialno izoliranega. Pravijo, da se z njo spopadata kar dve tretjini Britancev. Ameriški psihologi govorijo celo o tako imenovani i-motnji (*iDisorder*) in njene simptome primerjajo s tistimi, ki se kažejo pri nekaterih oblikah že znanih duševnih bolezni. Od januarja do aprila smo prek mobilnih telefonov govorili skoraj 16 milijonov ur.« (Slovenci vsak dan govorimo 175.000 ur po mobiju, 2016)

Ob teh podatkih smo se prav zamislile. Tudi med nami so učenci, ki so s svojim telefonom zasvojeni in zelo močno navezani na svojo mobilno napravo. Zagotovo je veliko takih, ki se svoje zasvojenosti ne zavedajo in se slepijo, da to za njih ne drži. Raziskava je pokazala, da 30% najstnikov postane zelo žalostnih (mogoče celo depresivnih), ko ne morejo uporabljati mobilnika. (Are Teens Addicted to Cell Phones?, 2016) (Zasvojenost z mobilnim telefonom, 2006)

Pa vendarle se z zasvojenostjo ukvarjamo že desetletja, če ne stoletja. Seveda ne z odvisnostjo od mobilnih telefonov, so pa tudi pri tej odvisnosti simptomi podobni. »Celo France Prešeren je v sonetu

'Vrbi' zapisal verz, ki bi bil lahko uvod v vsako razumevanje zasvojenosti: Kako se v strup prebrača vse, kar srce si sladkega obeta.« (Žorž, 2008) Žorž nadaljuje:

»Končna slika zasvojenca z mobijem je negotov, osamljen najstnik, brez živih stikov z vrstniško družbo, asocialen, depresiven, ki se čedalje bolj umika iz realnega sveta v svoj namišljeni svet mobi-komunikacij... ter beg iz realnega v namišljeni svet, ki je pravzaprav ključni problem vsake zasvojenosti...« (Žorž, 2008)

Smo res taki? Smo že zasvojeni?

3. RAZISKOVALNI DEL

3.1 Cilji in hipoteze raziskave

Zaradi velikega poudarka glede varnosti na spletu in pri uporabi mobilnih telefonov, ki smo jih deležne vsakodnevno in z vseh strani, smo se odločile, da to raziščemo. Opora so nam bili nasveti, ki smo jih našle na spletni strani SAFE.SI. Smo pa vseeno vprašanja prilagodile tako, da so se nam zdela atraktivna in zanimiva za nas in naše vrstnike.

Cilji, ki smo jih pri raziskavi postavile, so naslednji:

- ugotoviti, če učenci vedo, kaj je to antivirusni program in če svoje telefone zaklepajo;
- preveriti, kako varno učenci uporabljajo svoje mobilne telefone, kakšen jezik uporabljajo pri komuniciranju preko mobilnih telefonov in kako pazljivi so pri deljenju svojega mobilnika s prijatelji;
- ugotoviti, ali učenci zase menijo, da so od svojega mobilnika odvisni in če si danes sploh še lahko predstavljajo življenje brez njega.

Pri delu smo si postavile naslednje hipoteze:

- Predvidevamo, da ima večina učencev svoj mobilni telefon zaščiten z antivirusnim programom in zaklenjenega s PIN kodo ali z vzorcem.
- Pričakujemo, da ima večina učencev svoj telefon ves čas pri sebi – tudi takrat, ko spijo.
- Menimo, da bo večina učencev uporabljala svoj mobilni telefon za klice in pošiljanje sporočil ter da svojo telefonsko številko deli z domačimi in nekaterimi prijatelji.
- Predvidevamo, da večina učencev pri pisanju SMS sporočil pazi na vljudnost in jezik prilagodi prejemniku sporočila.
- Pričakujemo, da je večina učencev pri shranjevanju gesel previdna in le teh ne shranjuje v svojem telefonu.
- Menimo, da so učenci odvisni od svojih mobilnih telefonov, da se tega ne zavedajo in da si življenja brez telefona danes ne predstavljajo več.

3.2 Raziskovalne metode

Pri delu smo uporabile metodo anketnega vprašalnika, ki smo ga sestavile v spletnem orodju 1.KA. S pomočjo tega smo hotele dobiti odgovore v zvezi s postavljenimi trditvami v hipotezah, ki bi slednje potrdili ali ovrgli.

3.2.1 Postopek raziskave

Anketo smo izvedli med učenci 3. triletja Osnovne šole Žirovnica. Anketni vprašalnik (priloga 1) ima dvanajst vprašanj, pri čemer je večina vprašanj zaprtega tipa.

Učenci so na anketni vprašalnik odgovarjali v računalniški učilnici med urami oddelčne skupnosti. Na vprašalnik so odgovarjali le tisti učenci, ki so bili tisti dan pri pouku. Če je bil učenec od pouka tega dne odsoten, anketnega vprašalnika ni izpolnjeval. Anketirali smo 94 učencev, kar predstavlja 89% učencev 3. triletja na šoli. V veliko pomoč so nam bili njihovi razredniki in razredničarke, ki so učencem pri reševanju pomagali.

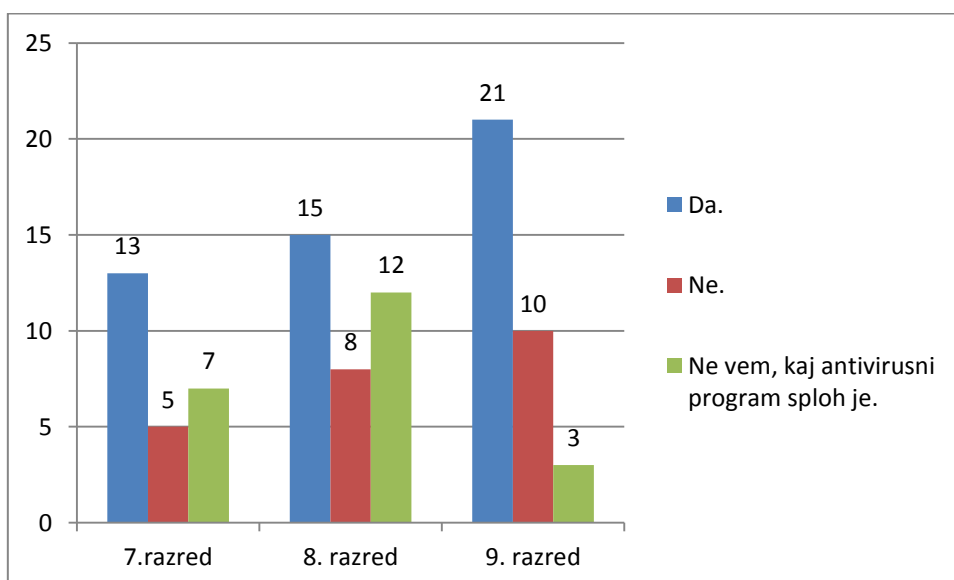
3. 3 Rezultati z interpretacijo

Z rezultati raziskave smo preverjali, v kolikšni meri učenci zadnjega triletja naše šole poznajo in upoštevajo 10 naj nasvetov za varno uporabo mobilnih telefonov.

V vseh treh razredih ima večina učencev svoj mobilni telefon zaščiten z antivirusnim programom (tabela 1).

Tabela 1: Prikaz odgovorov učencev 3. triletja na vprašanje: »Ali je tvoj mobilni telefon zaščiten z antivirusnim programom?«

	7. razred	8. razred	9. razred
Da.	13	15	21
Ne.	5	8	10
Ne vem, kaj antivirusni program sploh je.	7	12	3

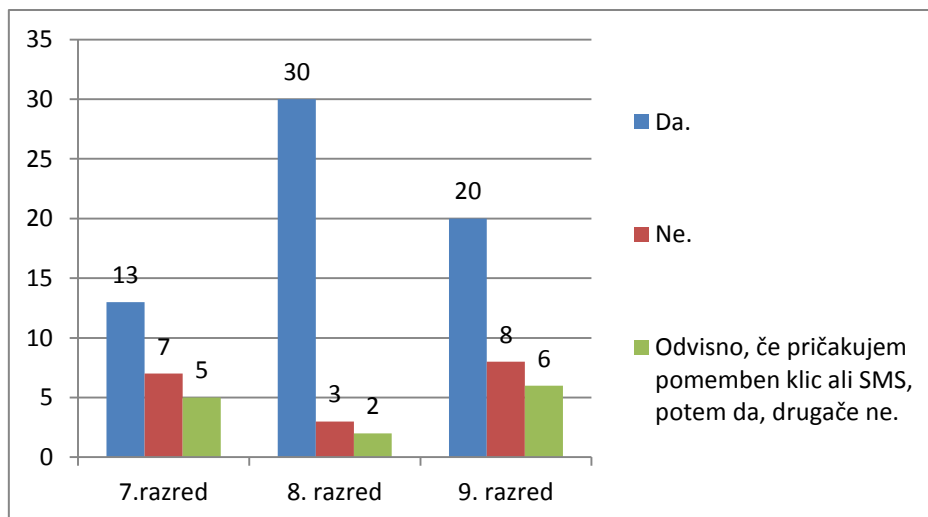
Slika 1: Odgovori na vprašanje: »Ali je tvoj mobilni telefon zaščiten z antivirusnim programom?«

Največ nezaščitenih mobilnih telefonov je v 9. razredu, najmanj pa v 7. razredu (slika 1). Največ učencev, ki ne ve, kaj antivirusni program sploh je, je v 8. razredu. Gledano v celoti, ima 52% učencev 3. triletja svoj telefon zaščiten z antivirusnim programom. Le 23% vseh učencev zadnjega triletja ne ve, kaj antivirusni program je.

Zanimalo nas je tudi, ali imajo učenci mobilni telefon vedno pri sebi (tabela 2).

Tabela 2: Prikaz odgovorov učencev 3. triletja na vprašanje: »Ali imaš telefon vedno pri sebi – npr. pri pouku, v kinu? «

	7. razred	8. razred	9. razred
Da.	13	30	20
Ne.	7	3	8
Odvisno, če pričakujem pomemben klic ali SMS, potem da, drugače ne.	5	2	6

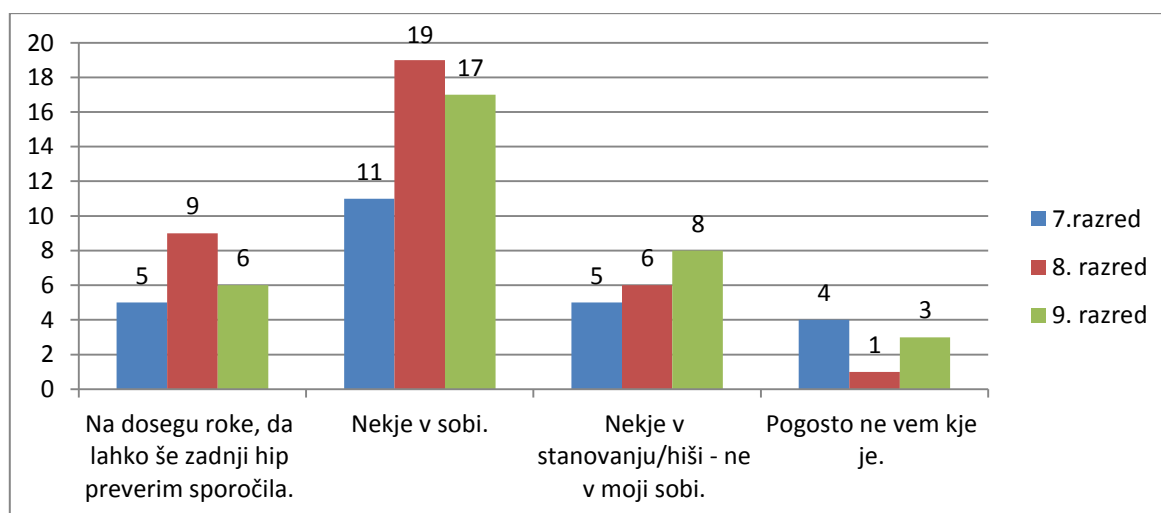
Slika 2: Odgovori na vprašanje: »Ali imaš telefon vedno pri sebi – npr. pri pouku, v kinu?«

V vseh treh razredih je bil najbolj pogost odgovor *da*. Največji delež teh učencev je v 8. razredu (slika 2). Največ učencev, ki imajo telefon pri sebi le, če pričakujejo pomemben klic ali SMS, je v 9. razredu. Kar 67% učencev 3. triletja ima telefon vedno pri sebi (tudi med kino in gledališkimi predstavami), medtem ko 19% učencev zadnjega triletja telefona nima vedno ob sebi.

Preverili smo tudi, kje imajo učenci telefon, medtem ko spijo (tabela 3).

Tabela 3: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Kje je tvoj telefon, medtem ko spiš?«

	7. razred	8. razred	9. razred
Na dosegu roke, da lahko še zadnji hip preverim sporočila.	5	9	6
Nekje v sobi.	11	19	17
Nekje v stanovanju/hiši - ne v moji sobi.	5	6	8
Pogosto ne vem, kje je.	4	1	3

Slika 3: Odgovori na vprašanje: »Kje je tvoj telefon, medtem ko spiš?«

Največ učencev, ne glede na razred, iz katerega prihajajo, ima med spanjem telefon v svoji sobi, malo manj na dosegu roke, spet manj pa nekje v stanovanju (slika 3). Le majhen delež vseh učencev v 3. triletju pa pogosto ne ve, kje je njihov mobilni telefon. Polovica anketiranih učencev zadnjega triletja ima telefon nekje v sobi (50% anketiranih učencev) in le 9% teh učencev ne ve, kje imajo mobilni telefon.

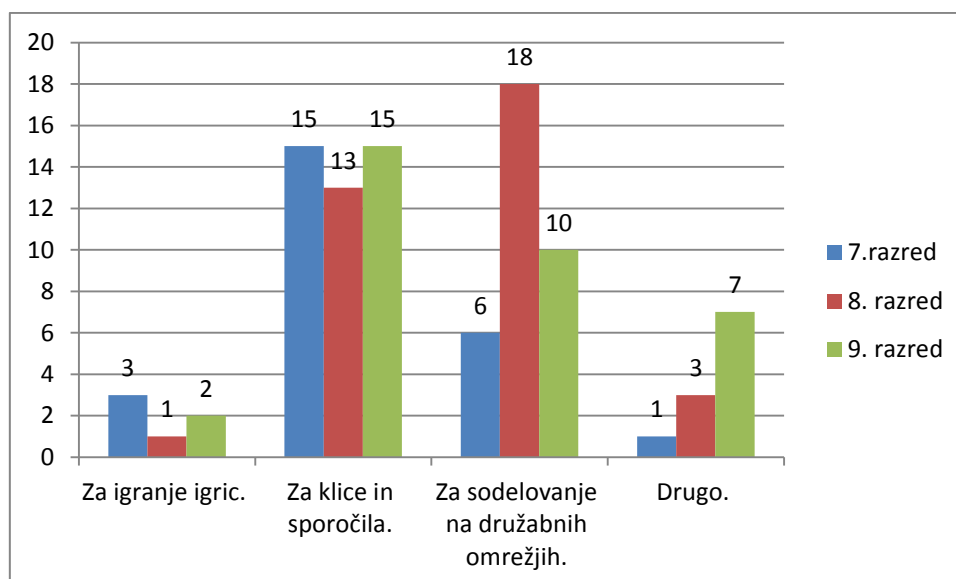
V 7. in 9. razredu največ učencev uporablja telefon za klice in sporočanje, učenci 8. razreda pa za sodelovanje na družabnih omrežjih (tabela 4).

Tabela 4: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Za kaj največ uporabljaš svoj telefon?«

	7. razred	8. razred	9. razred
Za igranje igrlic.	3	1	2
Za klice in sporočila.	15	13	15
Za sodelovanje na družabnih omrežjih.	6	18	10
Drugo.	1	3	7

V 8. razredu je delež učencev, ki uporabljajo telefon za sodelovanje na družabnih omrežjih, veliko večji kot v 7. in 9. razredu (slika 4). V 8. razredih ta oblika uporabe mobilnih telefonov tudi prevladuje. Temu sledi uporaba mobilnega telefona za klice in sporočila ter majhen delež drugega in igranja igrlic. Presenetljivo je, da le 6% vseh učencev 3. triletja svoj mobilni telefon uporablja za igranje igrlic. 36% učencev zadnjega triletja telefon uporablja za sodelovanje na družabnih omrežjih. Le 12% vseh anketiranih učencev telefon uporablja v druge namene. Pod to so napisali predvsem uporabo različnih aplikacij za prenos glasbe (YouTube) in za šolsko delo. Nekateri pa so napisali kar »za vse«.

Veseli nas, da še vedno največ učencev mobilni telefon uporablja za klicanje in pisanje sporočil (45%).

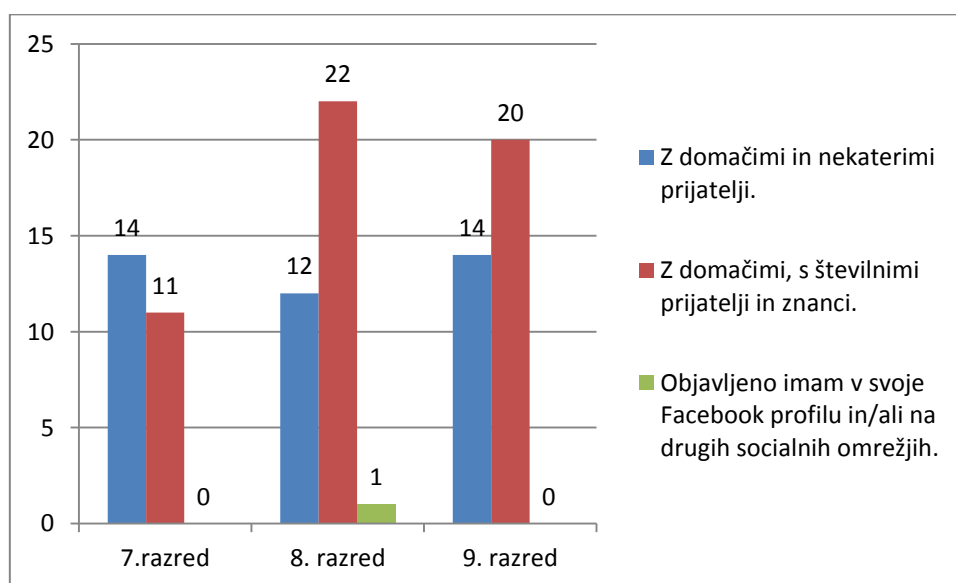

Slika 4: Odgovori na vprašanje: »Za kaj največ uporabljaš svoj telefon?«

Samo v 7. razredu je delež učencev, ki deli svojo telefonsko številko samo z domačimi in nekaterimi prijatelji, večji od deleža učencev, ki deli svojo telefonsko številko z domačimi ter s številnimi prijatelji in znanci (tabela 5).

Tabela 5: Prikaz odgovorov na vprašanje: »S kom deliš svojo telefonsko številko? «

	7. razred	8. razred	9. razred
Z domačimi in nekaterimi prijatelji.	14	12	14
Z domačimi, s številnimi prijatelji in znanci.	11	22	20
Objavljeno imam v svojem Facebook profilu in/ali na drugih socialnih omrežjih.	0	1	0

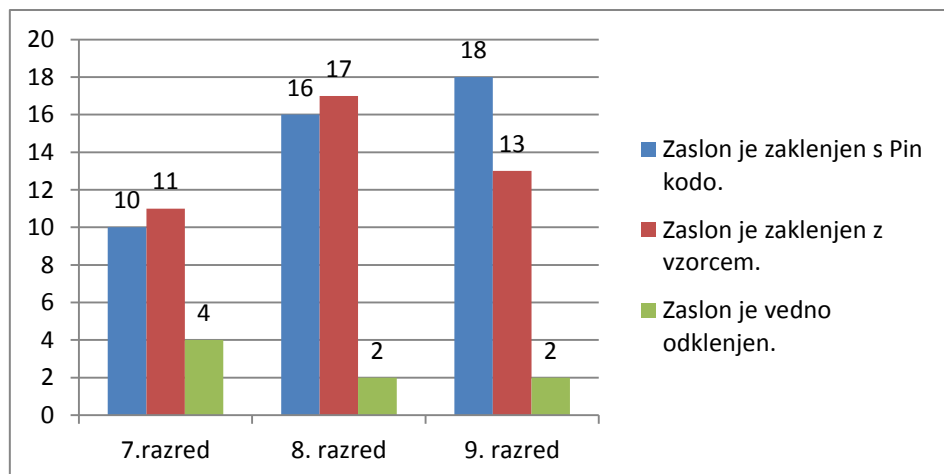
Slika 5: Odgovori na vprašanje: »S kom deliš svojo telefonsko številko? «

V 8. in 9. razredu je ravno obratno (slika 5). Učenci tu postanejo bolj odprti in manj pazljivi. Le en učenec iz 8. razreda deli številko tudi na svojem Facebook profilu ali na drugih socialnih omrežjih. Kar 56% vseh anketiranih učencev svojo telefonsko številko deli z domačimi ter s številnimi prijatelji in znanci.

V vseh razredih zadnjega triletja ima večina učencev zaslon svojega mobilnega telefona vedno zaklenjen (tabela 6). Razlika je le v tem, na kakšen način zaklenejo svoj mobilni telefon.

Tabela 6: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Kako je zavarovan tvoj telefon?«

	7. razred	8. razred	9. razred
Zaslon je zaklenjen s PIN kodo.	10	16	18
Zaslon je zaklenjen z vzorcem.	11	17	13
Zaslon je vedno odklenjen.	4	2	2

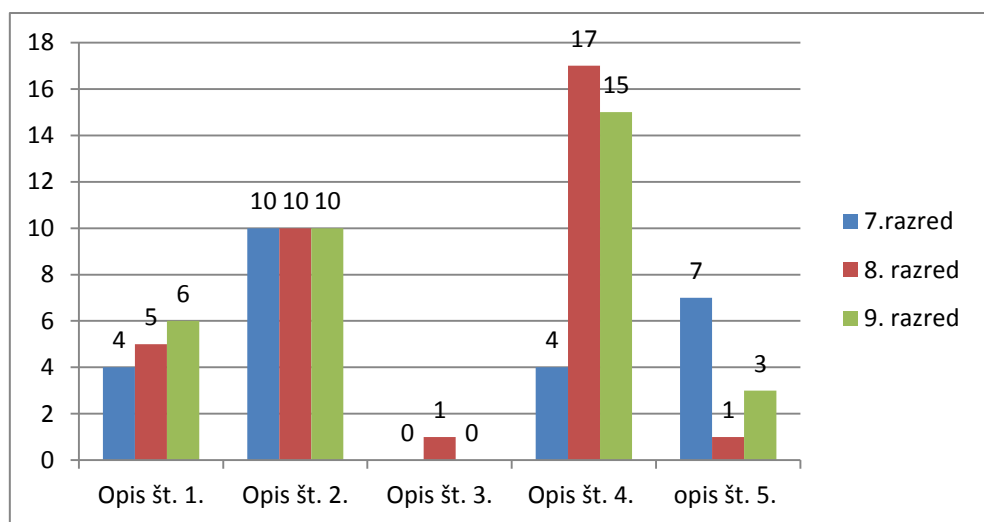
Slika 6: Odgovori na vprašanje: «Kako je zavarovan tvoj telefon?»

V 8. in 7. razredu ima največ učencev zaslon zaklenjen z vzorcem, v 9. razredu pa s PIN kodo. Zaslon svojega mobilnega telefona nikoli ne zaklene le 9% učencev zadnjega triletja. Najbolj popularen pa je zaklep zaslona s PIN kodo. Tako zavarovan ima svoj mobilni telefon kar 46% anketiranih učencev. Pri sedmem vprašanju smo učence prosili, da označijo opis, ki za njih najbolj drži (tabela 7).

Za učence 7. razreda najbolj drži opis številka 2: V telefonu imam shranjena gesla svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefon včasih posodim prijateljem, a vedno gledam, kaj z njim počnejo (slika 7). Ta opis drži za največ anketiranih učencev zadnjega triletja, kar predstavlja 31 %. Pri vseh učencih, ne glede na razred, iz katerega so, za najmanj učencev drži opis št. 3: V telefonu imam shranjena gesla svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefon brez pomisleka posodim prijatelju, ker mu zaupam. Tako zaupljiv je samo 1 učenec 8. razreda. Za največ učencev 8. in 9. razreda drži opis številka 4: V telefonu nimam shranjenih gesel svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefona ne posojam nikomur.

Tabela 7: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Kateri opis zate najbolj drži?»

	7. razred	8. razred	9. razred
Opis št. 1: V telefonu imam shranjena gesla svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefona ne posojam nikomur.	4	5	6
Opis št. 2: V telefonu imam shranjena gesla svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefon včasih posodim prijateljem, a vedno gledam, kaj z njim počnejo.	10	10	10
Opis št. 3: V telefonu imam shranjena gesla svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefon brez pomisleka posodim prijatelju, ker mu zaupam.	0	1	0
Opis št. 4: V telefonu nimam shranjenih gesel svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefona ne posojam nikomur.	4	17	15
Opis št. 5: Telefona ne uporabljam za dostop do elektronske pošte in socialnih omrežij.	7	1	3

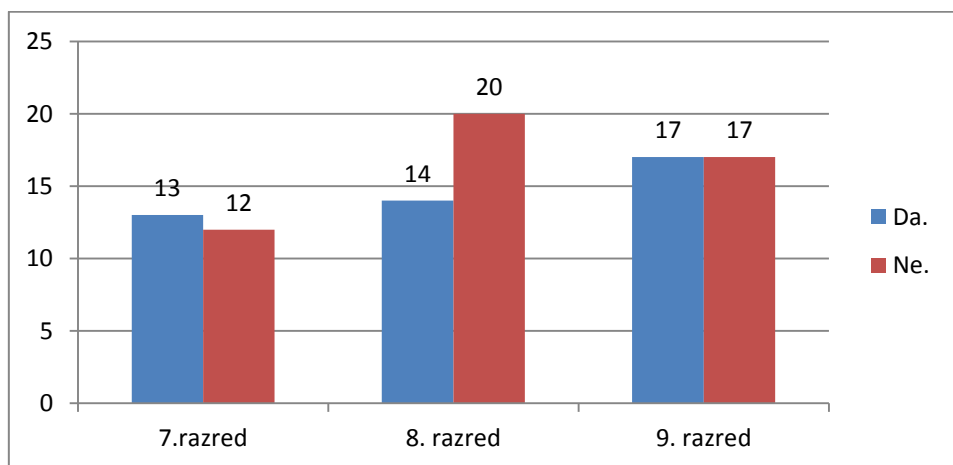
Slika 7: Odgovori na vprašanje: »Kateri opis zate najbolj drži?«

Učence smo spraševali tudi, kako vljudni so, ko pišejo SMS sporočila. Zanimalo nas je, če zanje drži opis: Ko pišem SMS sporočila, pazim, da sem vljuden. Na začetku napišem kratek pozdrav in sem pozoren na to, da ne uporabljam besed, s katerimi bi užalil prejemnika sporočila (tabela 8).

Ugotovili smo, da so v 9. razredu odgovori razdeljeni na polovico (slika 8). Torej je pri pisanju SMS sporočil enako število vljudnih in manj vljudnih učencev. V 7. razredu je več vljudnih učencev, vendar je delež zanemarljiv, v 8. razredu pa za precej več učencev zgoraj napisana trditev ne drži.

Tabela 8: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Ali zate drži naslednji opis: Ko pišem SMS sporočila, pazim, da sem vljuden. Na začetku napišem kratek pozdrav in sem pozoren na to, da ne uporabljam besed, s katerimi bi užalil prejemnika sporočila.«

	7. razred	8. razred	9. razred
Da.	13	14	17
Ne.	12	20	17

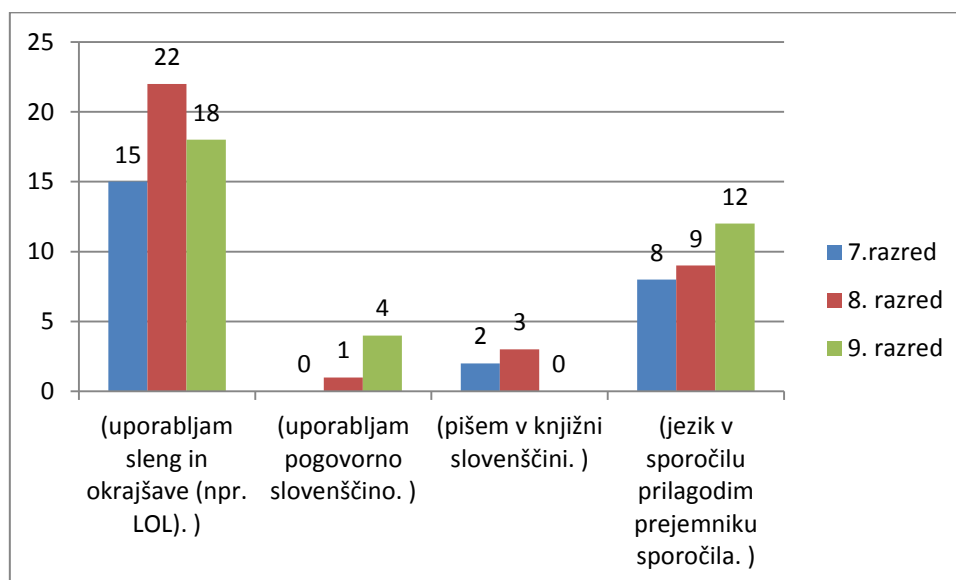
Slika 8: Odgovori na vprašanje: »Ali zate drži naslednji opis: Ko pišem SMS sporočila, pazim, da sem vljuden. Na začetku napišem kratek pozdrav in sem pozoren na to, da ne uporabljam besed, s katerimi bi užalil prejemnika sporočila.«

Na splošno 52% vseh anketiranih učencev meni, da ne pazijo na vljudnost in pravilno obliko sporočila, medtem ko jih 48% meni, da so pri pisanju SMS-jev vljudni.

Večina učencev pri pisanju SMS-jev uporablja sleng in okrajšave (tabela 9). Sledi jezik, ki je prilagojen prejemniku sporočila ter pogovorna in knjižna slovenščina.

Tabela 9: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Ko pišem SMS sporočilo, ... «

	7. razred	8. razred	9. razred
... uporabljam sleng in okrajšave (npr. LOL).	15	22	18
... uporabljam pogovorno slovenščino.	0	1	4
... pišem v knjižni slovenščini.	2	3	0
... jezik v sporočilu prilagodim prejemniku sporočila.	8	9	12

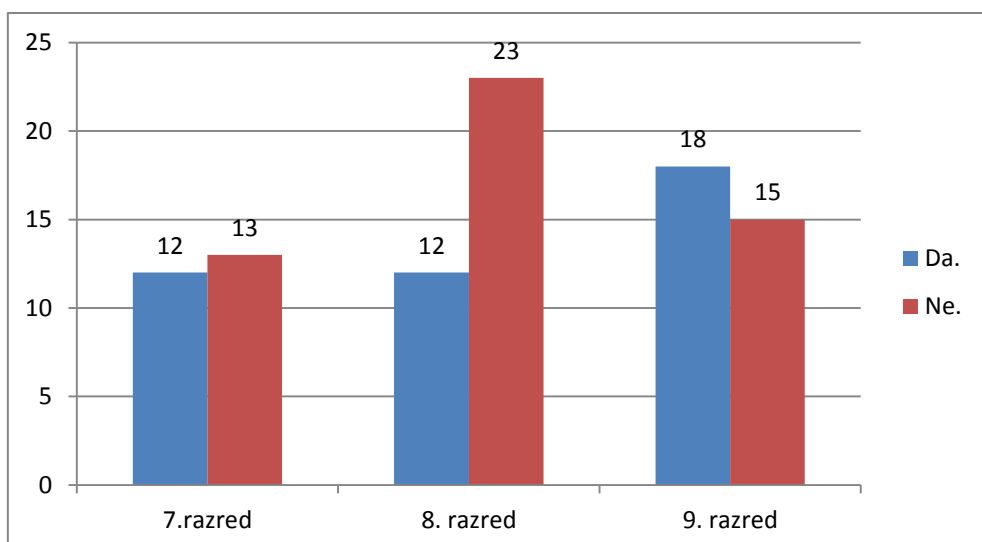
Slika 9: Odgovori na vprašanje: »Ko pišem SMS sporočilo, ... «

59% vseh anketiranih učencev 3. triletja uporablja sleng in okrajšave, ko se pogovarja preko mobilnih telefonov. Le 5% vseh anketiranih učencev zadnje triade pri sporazumevanju uporablja knjižno slovenščino.

9. razred je edini razred, v katerem si več učencev še predstavlja življenje brez telefona (tabela 10). V 7. in 8. razredu si življenja brez telefonov učenci ne predstavljajo več (tabela 10).

Tabela 10: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Ali si lahko predstavljaš življenje brez telefona?«

	7. razred	8. razred	9. razred
Da.	12	12	18
Ne.	13	23	15

Slika 10: Odgovori na vprašanje: »Ali si lahko predstavljaš življenje brez telefona?«

Če pogledamo število vseh anketiranih učencev, ugotovimo, da si življenja brez mobilnega telefona ne predstavlja 54% anketiranih učencev zadnjega triletja. Le 46 % učencev še zna živeti brez svojega mobilnika.

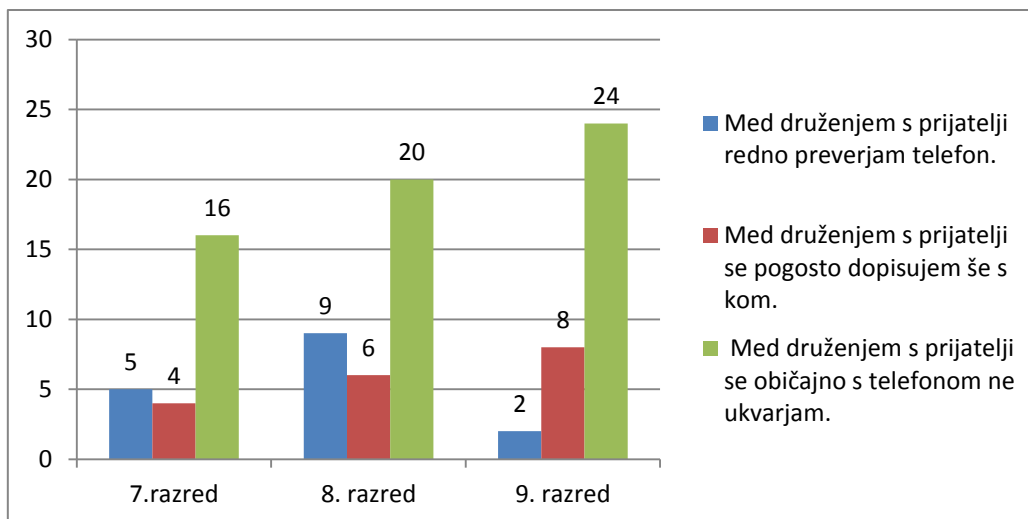
Kljub vsemu pa se večina učencev med druženjem s prijatelji običajno ne ukvarja s svojim mobilnim telefonom (tabela 11).

Tabela 11: Prikaz odgovora na vprašanje: »Izberi trditev, ki zate najbolj drži.«

	7. razred	8. razred	9. razred
Med druženjem s prijatelji redno preverjam telefon.	5	9	2
Med druženjem s prijatelji se pogosto dopisujem še s kom.	4	6	8
Med druženjem s prijatelji se običajno s telefonom ne ukvarjam.	16	20	24

V 7. in 8. razredu je več učencev, ki med druženjem s svojimi prijatelji redno preverjajo svoj telefon, kot pa tistih, ki to počnejo pogosto (slika 11). V 9. razredu je ravno obratno.

Kljub vsemu se 63% vseh anketiranih učencev med druženjem s prijatelji ne ukvarja s svojimi telefoni. Kar 17% vseh anketiranih učencev pa prizna, da med druženjem redno preverjajo svoj mobilni telefon.

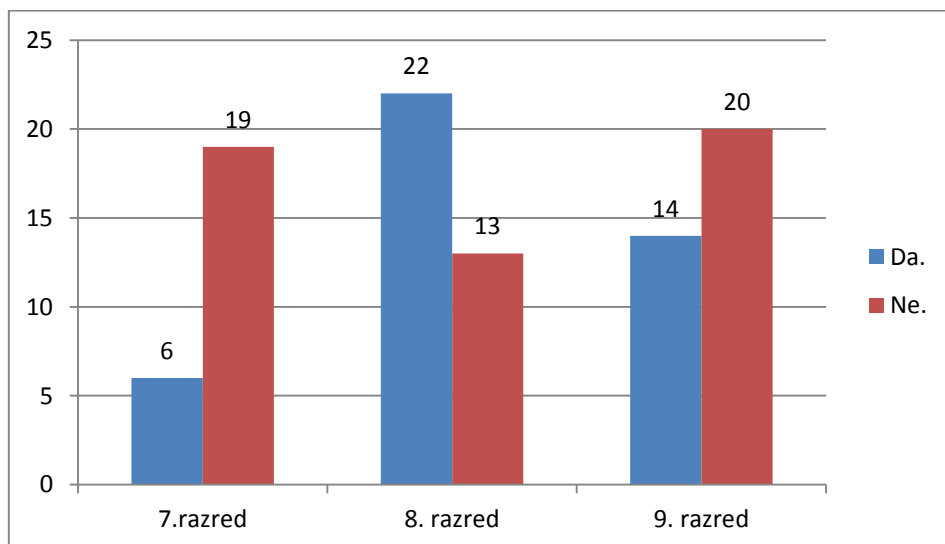

Slika 11: Odgovori na vprašanje: »Izberi trditev, ki zate najbolj drži.«

V 7. in 9. razredu večina učencev meni, da trditev, da se preveč ukvarjajo s svojim mobilnim telefonom, zanje ne drži (tabela 12).

Tabela 12: Prikaz odgovorov na vprašanje: »Ali se ti zdi, da se preveč ukvarjaš s svojim mobilnim telefonom?«

	7. razred	8. razred	9. razred
Da.	6	22	14
Ne.	19	13	20

Slika 12: Odgovori na vprašanje: »Ali se ti zdi, da se preveč ukvarjaš s svojim mobilnim telefonom?«

V 8. razredu večina anketiranih učencev meni, da preveč svojega časa namenijo mobilniku (slika 12). Kljub temu 45% vseh anketiranih učencev meni, da se preveč ukvarjajo s svojimi telefoni, medtem ko 55% anketiranih učencev v zadnji triadi trdi, da ta trditev zanje ne drži.

4. SKLEP

Ugotovile smo, da večina učencev ve, kaj antivirusni program je in ga tudi uporablja. Prav tako ima večina učencev zaklenjen svoj mobilni telefon. Kako učenci zaklenejo svoj mobilni telefon, je odvisno od razreda, v katerem so. V 7. in 8. razredu učenci zaklenejo svoj telefon z vzorcem, v 9. razredu pa s PIN kodo. Prva hipoteza, ki smo jo postavile, je s tem potrjena.

Druga hipoteza je delno potrjena, saj ima večina učencev svoj mobilni telefon ves čas pri sebi (tudi v kinu, na gledaliških predstavah, ...), vendar ima večina učencev svoj mobilni telefon med spanjem spravljen nekje v sobi. Razlik med razredi praktično ni. Da so se učenci odzvali drugače, kot smo pričakovale, se nam zdi dobro, saj ni najbolj zdravo, da imaš mobilni telefon pri sebi, medtem ko spiš.

Tudi tretja hipoteza se je izkazala kot delno pravilna. Večina učencev 7. in 9. razreda res uporablja svoj mobilni telefon za klice in pošiljanje SMS sporočil. Vendar so nas zelo presenetili učenci 8. razreda, ki povečini uporabljajo svoj mobilnik za sodelovanje v družabnih omrežjih. Razlog za to mogoče lahko najdemo v tem, da učenci v 8. razredu povečini šele spoznavajo družabna omrežja, zato se jim ta zdijo tako zanimiva, da želijo ves čas preverjati, kaj je tam novega. Učenci v 7. razredu do družabnih omrežij še ne dostopajo tako množično in se jim to še ne zdi zanimivo, medtem ko so se 9-ošolci z omrežji že seznanili in jih je začetna vnema nekoliko minila. Tudi drugi del tretje hipoteze se je izkazal za delno pravilen, saj velja samo v 7. razredu. V 8. in 9. razredu večina učencev svojo telefonsko številko deli z domačimi, s številnimi prijatelji in znanci. Razlog za veljavnost hipoteze v 7. razredu gre mogoče iskati v tem, da imajo tu večji nadzor nad mobilniki učencev še starši, ki bdijo nad porabo in uporabo mobilnih telefonov svojih hčera in sinov. Z višjimi razredi se nadzor zmanjšuje, vendar pa se s tem zmanjšuje tudi varnost. Poleg tega se krog prijateljev in znancev, ki jih imajo učenci v 7. ali v 9. razredu, verjetno precej razlikuje po številu le-teh.

Tudi četrta hipoteza je le delno potrjena. Za učence 7. in 9. razreda ta hipoteza kar drži, saj se učenci pri pisanju SMS sporočil trudijo, da so ta vljudna. Učenci na začetku napišejo kratek pozdrav in so pozorni na to, da ne uporabljajo besed, s katerimi bi užalili prejemnika sporočila. Učencem 8. razreda se to ne zdi pomembno. V veliki meri na to ne pazijo in se jim zdi to precej nepomembno. Najbrž se tudi zato med seboj razumejo slabše kot učenci 7. in 9. razreda. Predvidevale smo, da bodo učenci v večini jezik sporočanja prilagodili osebi, ki ji je SMS sporočilo namenjeno. Tu večina učencev uporablja sleng in okrajšave, ne glede na to, iz katerega razreda prihajajo. Mogoče smo malce razočarane nad učenci 9. razreda, saj bi lahko vedeli, da sošolcu in učiteljici ne pošiljamo SMS, napisan na enak način.

Tudi peta hipoteza je delno potrjena. Za učence 8. in 9. razreda hipoteza drži, za učence 7. razreda pa ne. V zadnjih dveh razredih osnovne šole učenci v telefonu nimajo shranjenih gesel svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Prav tako svojega telefona ne posojajo svojim sošolcem. Zanimivo, da hipoteza za učence 7. razreda ne drži. Tu ima večina učencev v telefonu shranjena gesla svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefon včasih tudi posodijo svojim prijateljem. Na srečo pa vsaj gledajo, kaj prijatelji z njihovim telefonom počnejo. Razlog za tak rezultat je najbrž nevednost in občasna naivnost mlajših učencev.

Tudi šesta hipoteza se je pokazala za delno pravilno. V 9. razredu si učenci življenje brez mobilnega telefona lahko predstavljajo. Prav tako menijo, da se s telefonom ne ukvarjajo preveč in jim le-ta ne vzame preveč časa. Tudi pri druženju s prijatelji se s svojim telefonom ne ukvarjajo in med

pogovorom s sošolci ne preverjajo SMS sporočil in ne brskajo po spletu. Tudi v 7. razredu so rezultati približno podobni. Največje odstopanje predstavljajo učenci 8. razreda. Ti učenci si življenja brez mobilnega telefona ne predstavljajo in se zavedajo, da preveč časa namenijo svoji mobilni napravi. Kljub vsemu so pri druženju s sošolci in prijatelji obzirni in med pogovorom ne brskajo po spletu. Mogoče jih bo v 9. razredu navdušenje nad mobilnimi napravami nekoliko minilo, tako kot je nas.

V svoji raziskavi smo ugotovile, da smo kljub temu, da nas na varnost opozarjajo vsi, mnogokrat premalo pozorni in velikokrat preveč zaupljivi. Zato bi bilo dobro, da bi si vsak uporabnik mobilnega telefona 10 naj nasvetov za varno uporabo mobilnih telefonov prebral večkrat. Najbolj idealno bi bilo, da bi to storil tolikokrat, da bi mu prešle v trajen spomin - kot recimo poštevanka.

Zagotovo bi lahko raziskavo čez kakšno leto ali dve ponovile in ugotavljale, če so ti rezultati le trenutni ali pa obstaja nek vzorec, po katerem se vedejo najstniki v zadnjem triletju ob uporabi pametnih telefonov. Me pa bi podatke oziroma dobljene odgovore lahko analizirale tudi po spolu in primerjale, ali se rezultati med dekliškim in fantovskim razmišljanjem razlikuje ali ne. Menimo, da smo dekleta pri uporabi mobilnih telefonov bolj pametna in previdna. Vendar je to samo naša nova hipoteza, ki bi pa se jo lahko preverilo z novo raziskavo...

5. LITERATURA

- ✍ *Varna raba mobilnih naprav – 10 nasvetov*, SAFE.SI, DOSTOP: <http://www.safe.si/podrocja/varna-in-odgovorna-raba-mobilnih-naprav/10-naj-nasvetov-o-varni-rabi-mobilnih-naprav> (14.3.2016)
- ✍ *Priročnik z navodili za izdelavo raziskovalne naloge*, Znanstveno raziskovalno središče Bistra Ptuj, DOSTOP: <http://www.bistra.si/wp-content/uploads/2014/09/Priro%C4%8Dnik-z-navodili-za-izdelavo-raziskovalne-naloge-ZRS-Bistra-Ptuj.pdf> (1.3.2016)
- ✍ *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU – Portal BOS, DOSTOP: http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=zasvojenost&hs=1 (5.3.2016)
- ✍ *Prekomerna raba mobilnih telefonov*, SAFE.SI, DOSTOP: <http://safe.si/podrocja/prekomerna-raba-novih-tehnologij/prekomerna-raba-mobilnih-telefonov> (11. 3. 2016)
- ✍ *Slovenci vsak dan govorimo 175.000 ur po mobiju*, Blaž Kondža, Slovenske novice, DOSTOP: <http://m.slovenskenovice.si/novice/slovenija/slovenci-vsak-dan-govorimo-175000-ur-po-mobijih> (11.3.2016)
- ✍ *Are Teens Addicted to Cell Phones?*, Ann Louise Gittleman, DOSTOP: <http://www.totalhealthmagazine.com/Childrens-Health/Are-Teens-Addicted-to-Cell-Phones.html> (14.3.2016)
- ✍ *Zasvojenost z mobilnim telefonom*, Urška Podobnik (diplomsko delo), Ljubljana, 2006, FDV, DOSTOP: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/podobnik-ursa.pdf> (11.3.2016)
- ✍ Žorž, Bogdan, *Sodobno suženjstvo – sodobne zasvojenosti*, Ognjišče, 2008
- ✍ *Spletni in mobilni bonton oz. etika*, SAFE.SI, DOSTOP: <http://safe.si/podrocja/obnasanje-in-komuniciranje-z-novimi-tehnologijami/spletni-in-mobilni-bonton> (11.3.2016)
- ✍ *Deset najboljših brezplačnih protivirusnih programov za Android*, Računalniške novice, 16.12.2011, DOSTOP: <http://www.racunalniske-novice.com/triki/deset-najboljsih-brezplacnih-protivirusnih-programov-za-android.html> (11.3.2016)
- ✍ *Programi za zaščito mobilnika*, SAFE.SI, DOSTOP: <http://www.safe.si/podrocja/zascita-racunalnika-in-mobilnih-naprav/programi-za-zascito-mobilnika> (11.3.2016)

6. PRILOGA

6. 1 Anketni vprašalnik

Anketni vprašalnik je bil objavljen na spletu (primer: <https://www.1ka.si/a/81040>), zato so kot priloga objavljeni le izročki zaslona.

Smo Ana Čop, Meggie Kalan ter Karin Pazlar in delamo raziskovalno nalogo o odvisnosti in varni uporabi mobilnih telefonov. Prosimo, če si vzameš nekaj minut in s klikom na Naslednja stran pričneš z izpolnjevanjem ankete. Anketa je anonimna, rezultati pa bodo služili samo tej raziskavi.

Hvala za sodelovanje! :)

Naslednja stran

1KA - spletne ankete
Anketa brez piškotkov, brez IP sledenja.
Politika zasebnosti

★ Spol:

- ☐ Moški
☐ Ženski

Ali je tvoj mobilni telefon zaščiten z antivirusnim programom?

- ☐ Da.
☐ Ne.
☐ Ne vem, kaj antivirusni program sploh je.

Ali imaš telefon vedno pri sebi – npr. pri pouku, v kinu?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.
- ☐ Odvisno, če pričakujem pomemben klic ali SMS, potem da, drugače ne.

Kje je tvoj telefon medtem ko spiš?

- ☐ Na dosegu roke, da lahko še zadnji hip preverim sporočila.
- ☐ Nekje v sobi.
- ☐ Nekje v stanovanju/hiši – ne v moji sobi.
- ☐ Pogosto ne vem kje je.

Za kaj največ uporabljaš svoj telefon?

- ☐ Za igranje igric.
- ☐ Za klice in sporočila.
- ☐ Za sodelovanje na družabnih omrežjih.
- ☐ Drugo:

S kom vse deliš svojo telefonsko številko?

- ☐ Z domačimi in nekaterimi prijatelji.
- ☐ Z domačimi, številnimi prijatelji in znanci.
- ☐ Objavljeno imam v svojem Facebook profilu in/ali na drugih socialnih omrežjih.

Kako je zavarovan tvoj telefon?

- ☐ Zaslon je zaklenjen s PIN kodo.
- ☐ Zaslon je zaklenjen z vzorcem.
- ☐ Zaslon je vedno odklenjen.

Kateri opis zate najbolj drži.

- ☐ V telefonu imam shranjena gesla svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefona ne posojam nikomur.
- ☐ V telefonu imam shranjena gesla svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefon včasih posodim prijateljem, a vedno gledam kaj z njim počnejo.
- ☐ V telefonu imam shranjena gesla svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefon brez pomisleka posodim prijatelju, ker mu zaupam.
- ☐ V telefonu nimam shranjenih gesel svojih socialnih omrežij (npr. Facebook, Twitter...) in elektronske pošte. Telefona ne posojam nikomur.
- ☐ Telefona ne uporabljam za dostop do elektronske pošte in socialnih omrežij.

Ko pišem SMS sporočila, pazim, da sem vljuden. Na začetku napišem kratek pozdrav in sem pozoren nato, da ne uporabljam besed s katerimi bi užalil prejemnika sporočila.

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

Ko pišem SMS sporočilo,

- ☐ uporabljam sleng in okrajšave (npr. LOL).
- ☐ uporabljam pogovorno slovenščino.
- ☐ pišem v knjižni slovenščini.
- ☐ Jezik v sporočilu prilagodim prejemniku sporočila.

Ali si lahko predstavljaš življenje brez telefona?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

Izberi trditev, ki zate najbolj drži.

- ☐ Med druženjem s prijatelji redno preverjam telefon.
- ☐ Med druženjem s prijatelji se pogosto dopisujem še s kom.
- ☐ Med druženjem s prijatelji se običajno s telefonom ne ukvarjam.

Ali se ti zdi, da se preveč ukvarjaš s svojim mobilnim telefonom?

- ☐ Da.
- ☐ Ne.

[Prejšnja stran](#)

[Zadnja stran](#)

1KA - spletne ankete
Anketa brez piškotkov, brez IP sledenja.
Politika zasebnosti